„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: ДР. БРАНКО МИХАЈЛОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: ЖИВКО ВУЛЕТИЋ.

БРОЈ 65. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 1. МАЈА 1891. ГОДИНА XXVI.

НАШИ ДРЖАВНИ РАЧУНИ.

Извесни политички кругови у нас хтели би силом свету да докажу, да је стање наших државних финанција у јаком опорављању, у стању, по ком можемо насигурно тврдити, да ће се болесник подићи и оздравити. А да ли је баш тако са нашим државним финанцијама? Да видимо извештај о целокупним приходима и расходима државним за прву четврт ове године. По том извештају било је од 1. јануара до 31. марта 87.062.906 фор. прихода а 103,952.058 фор. расхода. Лане за то време износили су приходи за 7,351.035 фор., а расходи за 15,221.303 фор. мање. Дакле, ове године за прва три месеца ушло је у државну касу више него лане за то време, али и издало се из те касе више него лане. Ово је таман доста, да видимо, да наше државне финанције нису још тако повољне, да можемо насигурно рачунати, да се болест неће повратити. У истини, као што из Будимпеште јављају, у финанцијстим круговима не мисли се баш најповољније о нашој државној биланцији за прву четврт ове године. И то има свога разлога. Наше државне финанције не почивају на здравом темељу; то је стара и трошна зграда, па је само подзидана и улепљена. Прва јача економска бура може много да јој нашкоди, а питање је, да ли би зграда у опште јачу буру и могла издржати. То као да у финанцијским круговима врло добро знају. Могућно је, да би и једна лоша економска година пољуљала и пореметила наше државне финанције тако, да би их једва могли опет у ред довести, а може бити, да би то сасвим и немогућно било. Равнотежа у нашим државним финанцијама не почива на природном и, по томе, на здравом основу; то је извештачно и силом удешено дело угарске владе. Пореза је повишавана и повишавана, тако, да даље у том погледу не можемо ићи, а осим тога створено је толико пореза, да би смо у невољи једва могли наћи још који предмет, на који би се могла пореза ударити. Знамо пак врло добро, како се у нас пореза прикупља. Наше општинске власти и непостоје за шта друго, већ за прикупљање и утеривање порезе. Извори су сви похватани и много, врло много се из њих вади, а при томе и не помишљамо, шта би било, кад би једном настала суша. Привредну снагу земље не само да не унапређујемо и не подижемо, него је никако и не чувамо. Сви то видимо и осећамо, и онда није никако чудо, што поред све хвале наших државних финанција, ипак финанцијски кругови не гледе баш са великим поверењем на њих.

Врло лако може бити, да ће се угарска влада на крају још ове године преварити у рачуну. Са свију страна стижу неповољни гласови о стању усева код нас. Међутим, ми смо тек у мају месецу, па ко зна, е да ли жетва не ће гора бити, него што се још у овај мах надамо. Све то може бити. Али нека буде жетва и онака, каквој се сада надамо, па не ће бити добро. Једва да ће нам нешто остати за извоз, тим пре, што залиха од прошле године није велика, али и да је велика, она се не налази у самом становништву, већ у рукама појединих шпекуланата. Народу самом или ће остати ове године што за извоз или неће. Добро ће бити, ако будемо могли само своје потребе намирити.

Па шта ћемо онда? Да ли не ће то бити од замашна утицаја и по наше државне финанције? Биће, јоште како ће бити. Могућно је, да ћемо се још на крају ове године осведочити, на како нездравом темељу почивају наше државне финанције. Ми нисмо спремни да не осетимо иоле лошу годину, а ова година по свима изгледима биће лоша. Но на то се код нас никад није рачунало. Живело се, тако рећи, од данас до сутра, а шта ће бити преко сутра, за недељу, за годину-дана, о томе меродавни кругови никад нису водили рачуна. Било је: само дај, па дај, а није се питало: може ли се давати и докле ће се моћи давати. Тако је равнотежа наших државних финанција на артији постављена. Но ето, као да се та равнотежа почела већ реметити. И као да неће сад више ни престајати да се ремети. Друкчије не може ни бити. Злеудо слепљена зграда не може дуго постојати. Као што рекосмо, најмања бура може да јој нашкоди.

Угарска влада истесала је у државном прорачуну за ову годину сувишка, а ево одмах у првој четврти издаје влада око 15 милијуна више него што је ушло у државну благајну. Нека сваки само о тој појави добро промисли, па ће видети, да то много значи.

У осталом, идемо да видимо, шта ће бити у друге три четврти. =.

Побратимство српске и румунске омладине.

О ускршњим феријама походила је српска омладина са велике школе у Београду, румунску омладину и братимила се с њом. О томе и о сјајном дочеку читали смо у извештајима. Појав овај тумачиће се на разан начин. Има, ко ће у томе гледати само младићски ентузијазам, који се распламти и као слама букне, па по том исто тако и утрне. Други опет, који су навикли, да у омладинским покретима назиру симптоме политичких јачих комешаја, који предстоје, гледаће у том баука, што прети жељеном општем миру. Но хладнокрван посматрач у томе свему не ће видети ништа зло но само добро. Омладински покрети, узели их овако или онако, заслужују особиту пажњу и пошту. Млада крв није заражена себичњачким, ниским смеровима, и оно, што омладину у истини одушевљава, није никада нешто ниско и човека недостојно. А ако узмемо овај покрет као симптом, који хоће да навести бурнији покрет у друштву, тим је важнији и значајнији, што бурна сила и природа, лакше и силније искаче на површину.

Разборити људи, паметни државници могу из овога покрета српске и румунске омладине заиста нешто научити, и у колико су ради добру народном, треба да се користе оваким значајним манифестацијама.

Није само српска и румунска влада, која би могла за се и за народ свој вући какве такве користи отуда, — и друге суседне владе и мудри државници могли би хладнокрвније судити о овој појави, и размисливши се мало, могли би до корисних закључака доћи, могли би отуд извести конзеквенције, које су од одсудног значаја за суседе српске и румунске.

Запитајмо се на пример, зашто се тако одушевљено не сретају омладина српска и бугарска, или хрватска, или мађарска, или турска?... На ово питање одговор сам по себи долази. Разуме се, да би требало да се што-шта измени и изравна, пре него што би дошло до оваких својских нелицемерних међународних изјава.

Нама Србима двапут мора теже пасти, кад помислимо, да српска београдска омладина не може наћи братска и искрена одзива ни код бугарске ни код хрватске омладине, којој је тако сродна.

Ништа зато. Ми опет поздрављамо побратимство српске и румунске омладине са младићским жаром и одушевљењем. Нека могућници политичари из тога снују и кују што им драго. Ми из тога само добро очекујемо, не само за народ српски и румунски, него и за све народе на Балкану.

Јер ако нам је жао, што не видимо искреног братства међу рођеном крви, зато нам не може бити жао, што се снује ново ил управо обнавља давнашње пријатељство са другим мање сродним племеном. Ми се овој појави тим више радујемо, што је то доказ, да племенска разноликост не мора бити повод и узрок непријатељевању и борби народа на смрт и живот, као што то, на жалост, многи јавно уче и придикују, на грдну штету појединих народа и на срамоту деветнајстог века.

Ми смо убеђени о томе, да, као што се братими омладина српска и румунска, тако се могу братимити и омладина српска и мађарска, или турска или арнаутска. Разуме се, ако је и у колико је стало тој браћи до правога братства, мира, слоге и љубави, које се све са омладине лако и на народ преноси и калами.

Знамо, да мудри државници не могу замислити себе тако наивнима, као што ми овде са нашим жељама изгледамо. — Но нека их. Нама није стало до премудрих ловаца, који само у мутној води лове. Нама је стало до тих патничких народа и добра њиховога, које се могу само у великој и јакој моралној заједници наћи, за коју омладина народна може да даде најбољи залог.

Зато дакле радујемо се, што видимо у српској и румунској омладини најбољи доказ и најјачи залог за зближење и моралну заједницу народну, ако и нису Срби исто племе са Румунима, нити су у заједници државној.

Пример овај треба да следе сви балкански и подунавски народи. Не само Србима и Романима, него свима тим народима потребна је велика и јака морална заједница и братство, да их сачува и закрили од многих беда и невоља, којих су се вековима напатили, и које их јоште чекају.

Дивно је коло, што је овај час поведе-

ЛИСТАК.

НА ЖЕЉЕЗНИЦИ.

Сличице с пута.

Од неког времена овладала мноме нека сета, невеселост, чама, шта ли је. Не мили ми се рад, не прија ми јело, не могу да спавам. Изгледах сам себи као човек, коме су живци напрасно оболели. А шта је било? Вукло ме срце у Пешту, зажелео се својих другова, пријатеља и знанаца, с којима проведох мал' те не годину дана у лепом пријатељству и братској љубави. А било осим тога још и неких других ствари, које ми ваљаше довести у ред, с тога бејах у последње време пијан и невесео.

Они, који су сваки дан самном и узаме питаху, шта ми је, али им се не хтедох исповедити. И већ почеше зуцати међу собом: „Мора бити да се наш јуноша заљубио!“ Допрли ми ти гласови до ушију, а ја мишљах у себи: „Боже ме сачувај согрешенија!“

Најпосле се ипак морадох издати. Уверили се људи, да мојој сети има нека друга тајна узрока, те ми помогоше да своју намеру извршим, да своју жељу испуним. Тако дође и велика субата и ја се милошћу божијом и вољом добрих људи спремих на пут да путујем у Пешту. Нисам човек, који верујем у предрасуде, али ми изгледаше, да нећу бити сретан на путу. Кад дођох до железнице и седох већ у „купе“, приметих, да сам заборавио дуван. А какав сам страстан дуванџија — у чему ми је најкомпетентнији сведок гђца С., која има скоро сваки дан кубуре самном због дувана — то ће сваки појмити моју кубуру кад помисли, да морадох без дувана парити зубе чак до Суботице. Требао сам само још заборавити и буђелар, па би било белаја.

Не радо путујем железницом, а особито по овом топлом времену. Уз то још не имађох ни друштва, те тако се сабих у један кутић, да сам собом премишљам о оном, о чему се у опште даје премишљати посред вике и галаме, коју нададоше сапутници моји. Али и јесте красно друштво било. Предамном седи неколико гојазних Шваба, чини ми се, да су отуд из Инђије. Из разговора видех, да и они путују у Пешту, да као људи дигну мало поваца „на земљу.“ Чувах се добро, да се не одам, да им разумем језика, јер из искуства знам, да би ми на мах понудили, да им учиним ту услугу, да их проведем по Пешти. Само би ми то требало. За моји леђи седе опет њих тројица. Одевени су лепо. По рђавом нагласку, којим говораху мађарски језик видех, да су синови израиљеви, по кривим носевима познадох да су Жидови, а по понашању њиховом се уверих, да су то прави правцати Чивути. Мислећи, да им нико неће разумети разговора говораху слободно да кажем безобзирно. Један приповедаше о ватрама, које „случајно“ букнуше у неким чивутским дућанима у Темерину и Жабљу, други разговараше о јефтином кредиту, а трећи разлагаше своје назоре о берзи. Заиста за мене неког мајчиног филозофа занимљив разговор. „Случајне“ ватре ме се не тицаху, јер знам, да су они на које се сумња већ смештени иза — катанца, јефтин кредит ме се није ни најмање тицао, јер ми је познат само наш ђачки кредит, који не вреди бог зна колико, а како о берзи немам ни трунчи појма, то се окренух прозору, да мало разгледам Фрушку Гору, која се још мало црњаше (а некад се зар плавила). Црнила се сигурно због филоксере, која за ово неколико година опустоши гроздне винограде фрушкогорске, те тако уништи за дуго времена најважнији животни извор наших Сремаца.

Нагледах се већ и планина и њих ми нестаде испред очију, а сад пукла равница са својим засејаним пољима, да јој неможеш краја догледати. Кад ме већ и очи заболеше од силног гледања, окренух се натраг са прозора, да и опет гледам обријане, гојазне Швабе и слушам разговор мојих суседа Јевреја. Време ми беше дуго, друштво несносно, једва чеках да дођем до Суботице, да се мало разонодим.

Дођосмо и у Суботицу. Влак ту стоји подуже, те тако ја пођох мало у гостијону, да се снабдем с дуваном и да се мало разонодим. Но таман уђох у гостијону, кад видех ту г. дра Ђ. К. и г. П. В. из К. Чисто ми одлакну у срцу. Али ми не беше суђено, да се с њима дуго забављам. Док изменусмо неколико речи међу собом, кад „кондуктер“ јави, да је време полазу. Растадох се са поменутом господом — они путоваху другим влаком — поздрависмо се и ја се кренух даље.

Променуо сам „купе“, мислећи, да ћу у другом „купеју“ наћи мање и боље друштво него пре. И заиста нисам се преварио. Кад уђох у „купе“, видех да нас нема много. Моја маленкост, једна баба у плавом кофиру и једна лепа девојчица, плавих очију и лепе смеђе косе, коју је нешто умела да скрије под кокетан бео шеширић. Хм, помислих у себи, ово ми се друштво већ допада, т. ј. не допада ми се баш цело друштво, већ једна половина; е али која половина? Дед погодите! Држим, да неће бити тешко погодити. Нити ми се допала баба, ни бабин кофир, али за то ми беше замакла за очи она плавоока сапутница, и мене, који иначе нерадо правим познанства на путу, јер волем да сам миран, и нехотице повуче жеља, да се упознам са мојим сапутницама. У тој жељи посадих се према њима, запалих цигарету и почех премишљати. Али мисли моје беху, као и онај дим, који се у густим колутима вијаше у ваздуху, да се напослетку претворе у једно велико — ништа.

Међу тим нисам пропустио, да и даље онако испод ока посматрам моје друштво. Често би ми се погледи сусрели са погледима моје мале лепе сусетке. Она би у такој прилици спустила очи доле, а ја бих окренуо главу, мирно пуштао димове и даље и чинио се свему невешт. Ни лук јео ни лук мирисао. У један мах поче доња уста моје бабе дрхтати. Видим шта је. Заврбио је језик, разговарала би се. Чудно је код старих жена, да волу да разговарају. Кад приметих, шта хоће баба, мал се не насмејах. Пало ми на ум питање, шта би ја управо могао разговарати с бабом? Најпосле пуче баби обруч стрпљења и она ме запита чистим лепим немачким језиком, куд путујем. То је питање најобичније код свију познанстава на путу,

но на доњем Дунаву. Само не треба да остану дичне коловоће усамљене. Та за бога, омладина свију народа стоји ван метежа светско-политичког. Ње се не тиче, шта су велики и силни дробили и помешали, ни како ће кусати. Она треба да потегне својом стазом и на ону страну, камо ће народи из небројених заплета и замршаја доспети на чистину, на висину. И кад омладина тамо окрене, онда ће нове прилике, лепши и сретнији дани настати народима.

Да би се дакле из овог најновијег покрета српске и румунске омладине створило право добро за оба народа и за све народе подунавске и балканске, требало би, да се збратимљена омладина српска и румунска обрати на омладину свију народа, што су око Дунава и Балкана, и да их позове у коло побратимско; да им предочи потребну заједницу моралну свију тих народа, која би се кроз саму омладину најбоље и најкорисније извела. У тој цели да се поведе јавна реч и преписка, иза које би следовао збор омладине са свију страна и даље саветовање и рад за развитак ове моралне заједнице.

А зашто баш српска и румунска омладина, да у том правцу коло поведе? То је с тога, што оба ова народа чине везу и прелаз међу Балканом и подунављем, те су географски и природно одређени зато, да велико дело моралне заједнице међу тим народима изведу.

Не треба заборавити, да је свију тих народа једнака судба, да су у историји вековне беде и невоље претрпели, и да је извор и узрок тим бедама њиховим неслога и недослух њихов, јер су све хтели једни да поклопе друге, а нису могли, не могу ни сада, и неће никада ни моћи, те само узалуд се подједају и троше снагу своју, на своју грдну штету, а на радост оних, који вребају да их тлаче и подјарме.

Не треба заборавити, да балкански и подунавски народи живе у суседству два велика континента и да је навала у Европу одонуд и из Европе онамо преко њихових глава јурила. А што је било опет ће да буде. Била навала са запада или са истока, за подунавско-балканске народе је једнако опасна. То сведочи историја јасно.

Ваља настојати за тим, да подунавско-балкански народи не буду више ћуприја тим навалама, него да постану они господари великог овог светског друма, те ко туда прође, да са вољом и дозволом њиховом иде, а не на силу.

Подунавски и балкански народи позвани су, да у великој моралној заједници створе себи велика добра, а то су: обезбеђен уман и телесан развитак свеколике омладине, народна слобода и развитак свестран на природном, равноправном основу. Затим пак да ова добра и на исток пренесу, јер су они у Европи као суседи истока први на то позвани, а не треба да допусте, да други себична освајања и отимање слободе народне извршују њима на очиглед. Још нас подстрекавају, да се инатимо и гложимо за оно, што већ и тако имамо.

Дакле, у име среће и напретка српског и румунског, а с њима и свију осталих подунавских и балканских народа поздрављамо покрет српске и румунске омладине са жељом, да се у обележеном овде правцу шири и снажи.

2×2=4

Политички преглед.

О премештају руске 22. пешадијске дивизије. „Келнске Новине“ јављају, **да** се у петроградским ђенерал штабним круговима чује, **да** је одгођен премештај 22. пешадијске дивизије из Новгорода на западну границу, јер је цар дознао, **да би** премештање ове војске неповољно утицало на цара Виљема, нарочито с тога, што овој дивизији припада његов виборшки пешадијски пук. Министарство војно, наравно, морало се поклонити пред царевом вољом, али се нада, да ће цар место тога допустити повећање реверве.

ДОПИСИ.

Србобран, 28. априла. (Гости из Србије.) У четвртак после ускрса стигоше нам браћа наша из Србије — ученици у учитељској школи београдској са својим наставницима. Њихов долазак био нам је мио и драг, а још више значајан, јер у њему видесмо ближе упознавање и чвршће духовно уједињење њих с нама и нас с њима. Стигоше нам око подне, па их одмах разместисмо по одређеним становима. (Господа центрије не отворише својих кућа пред гостима, него их послаше на свој трошак у каване, држећи зар, да су ово ниски гости према њима!?)

У вече је приредила наша певачка дружина концерат уз пријатељско суделовање наших гостију из Србије. Распоред при концерту био је одабран. Певање, свирање и декламовање врло је пријатно забавило све нас. После концерта настало је играње, и то право српско играње. Наша браћа из Србије водили су у свирању и игрању своје народне игре, и то: ђурђевданку, краљев оро, немањино коло, заплет, сељанчицу и т. д. Ове су игре тако прионуле за нас и тако нас одушевиле, да су млоги још о забави рекли, да викад више не ће зажелети оних страних игара, поред оваких лепих, наших рођених.

Забављало се и веселило све до зоре, у најлепшем расположењу. Посета је била добра, ма да је пре два вечера била код нас народна забава и ма да је концерат био у радњи дан, кад наш свет излази на своја селишта.

Сутра дан прегледали су гости све, што их је могло у нашем месту занимати. Између осталог посетили су дом, из ког је поникао наш песник Стеван Владислав Каћански. Посетили су и наше народне школе. У њима нађоше, како сами рекоше, добар рад и ред. Али ипак не остаде без и једне примедбе. Приметише, да отрцани и преживљени дух некадашње старе школе није још сасвим напустио нашу народну школу. Овом приликом уверише се, да је оправдана српска пословица: с главе риба смрди. Кад видеше у једној школској соби и преко стотине ученика, застадоше и сравнише њихове школске прилике с нашима. Резултат је био: ми смо далеко заостали иза њих.

У петак пред вече испратили смо их са ватреном жељом, да се здраво и весело видимо у духовном јединству загрљени на раду лепше будућности народне. . . .

Крижевци. (Јавна безбедност Срба у Хрватској.) Освануо је у Крижевцима ђурђев дан и донео нам у посете бана грофа Куен-Хедерварија. Ма да су Крижевци до сада били опозициона варош, ипак је на основу закључка варошкога представништва сва варош искићена заставама и подигнут на сред вароши славолук. Срби крижевачки, та малена четица људи, нити су могли, а нити су имали разлога, да се томе противе, тим више не, јер је баш пре мало дана бан Хедервари задовољио давнашњу жељу овдашњих Срба т. ј. дозволио је, да се село „влашка“ Капела од сада зове „српска“ Капела. Па како су Срби захвални и за најмање испуњавање својих жеља, окитише и осветлише и они своје куће — а и онако има их у Крижевцима само четир независне. Тако је трговац А. Б. на своју кућу истакао само хрватску заставу, поседник Ј. Ђ. истакао је хрватску и кр. порезни уред, који у тој кући има своје канцеларије, опет мађарску заставу, Ст. Јовић истакто је царску (црно-жуту) и хрватску, а трговац Васа Милеуснић истакао је уз велику хрватску и две малене српске заставе.

Ове српске заставе лепршале су се на крову Милеуснићеве куће једва један сахат, кад дође варошки полицијски стражмештар и рече кућегазди, да га варошки начелник лепо моли, да скине српске заставе, јер би могло у вароши доћи до буне. Милеуснић, не хтевши да приликом банова боравка у овој вароши дође до нереда — скинуо је све заставе и хрватску и српске. Јутрос 24. апр. (6. маја) пак освануше куће г. Ј. Ђ. и Ст. Јовића грдно искаљане црнилом, а на кући Ст. Јовића урезана је била реч: „Србин!“ Милеуснићу разлупаше прозоре и оштетише цимер.

Овде имам још и то приметити, да је г. Ст. Јовић одмах, чим је изашла његова брошура: „Serbe oder Kroate“ био у главној гостионици у Крижевцима јазно инсултиран, да му се поручивало да се причува, јер ће га туђи. Осим тога је изјавило друштво (већим делом чиновника), у које је г. Јовић сваки дан у овдашњу пивару одлазио, да га више неће да види у свом колу. Браћа Хрвати су заиста чудни људи. Они схваћају слогу између српског и хрватског племена тако, да ми Срби сваку увреду мирно подносити морамо, а чим нам је пак сувише, па се само мало подигнемо, онда не само да нема слоге, већ диже се одмах огромна вика: „Распни их!“ — — Тако су му неки јавни чиновници јавно (пре него што је Јовићева брошурица изашла) изјавили: да је који од њих бан, знали би они Србе у ред довести, на што им је он сасвим мирно одговорио: да би му врло мило било, да је који од њих бан, јер тада би се тек осведочио, ко су и шта су Срби!

Истина, у Крижевцима има само 150 српских душа, али у непосредној близини ове вароши имамо српске парохије:

Војаковац	1257	душа
Лепавину	1215	„
Вел. Мучну	827	„
„ Поганац	2159	„
Салник	265	„
Српску Капелу	1213	„
Болч	906	„
Ровишће	1778	„
Укупно .	9720	душа

по шематизму епархије пакрачке од године 1889., а у целој жупанији беловарско-крижевачкој има у округлој суми 50.000 Срба.

Хрватским законом од 2. (14.) маја 1887. свечано је у краљевинама Хрватској и Славонији признана српска народност; шта више, наложено је свима јавним властима, да морају примати поднеске писмене ћирилицом и да онде, где Срби живе у повећем броју, морају ћирилицом и одговарати. Па? — Читајте уводни чланак у „Србобрану“ број 14. од ове године, па ћете видети како кр. котарски суд у Копривници назива српски језик: „ћирилским језиком“ и неће да прими допис српског пароха писан ћирилицом. Па сетите се скидања српских застава у Пакрацу, блаћења српских цимера у Госпићу и т. д., а нигде још не читасмо, да би кривци били кажњени или барем укорени!

Варошки начелник у Крижевцима „лепо моли“, да се уклоне српске заставе. Дивно! Или се народа српског заставе смеду истицати или не смеду. Ако не смеду, није начелник требао да моли, он је требао да заповеда. Ако смеду, онда је начелник, ако је мислио да би могло доћи до буне, требао да предузме мере, како би се буна у заметку угушила, јер није лепо по јавну власт, да узмиче пред самом грожњом којекакве незреле дечурлије: да ће бити буне! Ми Срби у Хрватској законом смо признан народ, ми дајемо држави наш порез и у крви и у новцу као и остали наши суграђани других народности — па имадемо ваљда потпун разлог захтевати, да слободно можемо да се подичимо својом народном заставом, да је слободно можемо да истичемо када и где нам се то свиди? Али шта да кажемо, кад ми ни у оном месту, где се сам бан налази, нисмо сигурни од погрда и оштећења наше имовине, кад ми не смемо да истичемо своју српску заставу, кад јавне власти и поједини јавни чиновници супрот закону јавно и отворено не признају Србе и прете, да би нас они „реду научили.“ А каквом реду? Зар да се похрватимо? Смешно!

Варошки начелник крижевачки, давши скинути српске заставе са крова куће Василија Милеуснића, осоколио је само фукару, те се онда усудила лупати му прозоре и закаљати кућу г. Ј. Ђ. и г. Ст. Јовића, па сад се можда и каје. Љубопитљиви смо, шта ће сад на ово влада. Хоће ли да позове на одговорност г. начелника, па да одреди нека се надокнади почињена штета, или, пошто оштећеници нису никакве „спахије“, већ „прости“ Срби, хоће ли бити: ником ништа?! —

Питање о застави народа српског у Хрватској дозрело је већ сасвим исто као и питање: да ли Срби у овој земљи имаду право на своју јавну безбедност. Ћутати даље, био би неопростиви грех, не опростива слабоћа. Ми очекивамо од Срба посланика на хрватском сабору, да ће они ово питање одмах у првом заседању хрватскога сабора (8. 31. маја о. г.) покренути и рашчистити. Нама ће бити много милије, ако г. ђурковић овде упре, него ли што „Хрватима покте креше ради опере“ — јер опера нам није ништа крива. Неће ли то да учине наши посланици — е, па добро, ми смо онда с њима коначно на чисто. До виђења онда на биралиштима — до године!

—а— ћ.

У **Бачкоме Петровом Селу**, 27. априла. Други дан Ускрса о. г. умрла је Милица Тапавица, супруга овдашњег пароха Панте Поповића. Покојница је била срцем и душом Српкиња. Никуд ишла није, никаква особита одела тражила није, са најлошијим залогајем задовољна је била, само да би што више могло за општу ствар претећи. Место, у младо доба своје да на шеталишта и ужине иде, она код куће седи, децу своју надгледа, „Заставу“ и „Глас Народа“ коригира и овај последњи и експедира. За време устанка херцеговачка и за време ратова између Србије и Турске она се и у таке родољубиве послове упушта, који би је у оно абнормално доба и у тавницу одвести могли. Знала је, шта је може снаћи, али је у ње била већа љубав к Српству него страх од противника његових. Народна несрећа већма ју је тиштала него своја рођена. Кад је чула, да Стојковића не ће за патријарха да потврде, читаву је ноћ преплакала. У дневнику своме оставила је трага о неописаном огорчењу своме на неправду и самовољу силних на земљи.

Када је обесна туђинска већина, лане, у општи-

за то ми оно и беше необично, јер бејах на њ' већ одавна спреман с одговором, пошто сам предвидео, да баба мора nolens volens отворити прва разговор. Али тим ми је необичније било, што отпочиње разговор немачким језиком. Доста пута сам путовао овом пругом, али између Суботице и Пеште ретко кад чух коју немачку реч.

На другом месту се обично говори српски или мађарски. На трећем месту тако исто, изузев, кад путују Словаци или Немци из Срема, који от њуд незнају ни бекнути мађарски. Немац из тих крајева између Суботице и Пеште, ма знао само покварено штрбецати „parátom“, „fölti“ и т. д. трудиће се, да говори мађарски. Познато је, да Немци у опште врло тешко уче туђе језике, а мађарски је за њих прави „камен мудрости“, кад га иоле знају. Чивути, то се тек по себи разуме, неће говорити друкчије него ли мађарским језиком, та они су зар најлојалнији грађани у Угарској.

Али да се махнем Чивута и Немаца, да се вратим баби, да јој одговорим на њено питање: „Куд путујете, младићу?“ Одговорих јој, да идем у Пешту; а да ме не би дуго мучила својим запиткивањима, рекох јој и име и презиме, и звање и занимање, само сам јој требао још казати годину рођења и онда из моје целе кондуит-листе не би ништа изостало. После моје исповести дође ред на бабу. Причаше ми, како је она „сирота“ већ десет година удовица, како нема никог до ли своје унуке, коју ето сад води у Пешту у „институт“. Може јој се, има она лепо добро ту око П. па би хтела да јој се дете лепо „воспита“. Сад јој је унуци тек петнајст година, па нека дете остане до осамнајсте своје у „институту, за тим ће је довести кући и гледати да је уда за каквог ваљаног човека (код речи удати, дете од петнајст година је мало поруменело). На језику ми беше да је запитам, пошто продаје кармин, али мајка настави, да ће уз унуку дати неку хиљаду форината мираза (ту би се већ и мени насмешио леви брк, само да је мало већи).

Наше пријатељство постајаше све веће и тешње. Већ се и унука упустила у разговор, из почетка све лакше и тишије, али после све јаче и ватреније. Бадава женске су све једнаке од најстаријих до најмлађих. Љубопитљива је свака до крајности, све би хтеле да подробно знају о свему, о чему им год допре до ушију ма и најмањи гласић. Тако дођем у праву упакрсну ватру. С једне стране ме запиткује мајка о разним мојим приликама и неприликама домаћим, с друге стране ме окупила унука, да јој причам о нашим доњим крајевима, где Срби живе, рече ми, ди воли Србе. О свему сам јој причао, али бога ми већ беше толики разговор и мени досадан. Морати непрестано гажулирати мајци, а никако не моћи због њених запиткивања задовољити унуку, то је већ мало много. У том ме избави ужина. Мајка је сигурно већ морала бити после толиког рада језиком, гладна, те нас позва, да ужинамо сви троје заједно. Не хтедох јој понуде одбити.

После ужине рече мајка, да ће мало продремати, научила је, вели, да после јела обично мало проспава. Нас двоје се можемо и онако сами разговарати. Мал је нисам пољубио, кад јој чух одлуку, али штета, што је мајка већ мајка.

Нас двоје остадосмо сасвим слободни, не сметаше нам више мајка, јер она не само да задрема, већ на брзо заспа. И сад се осу читаво море питања и одговора и с једне и с друге стране. Ко је год имао прилике, да се подуже забавља са обичном швигарицом или што Немци зову „бакфишем“, знаће у каквој сам прилици био. Ја се често морадох насмејати наивним питањима њеним, али је и она умела мене да уплете у таке замке, да сам се тек с великом муком извлачио.

Није она никад била у Пешти. За њу беше престоница Угарске неки нов свет, и она једва чекаше да јој тај свет отвори двери своје, да ужива у њему. Морадох јој много причати о позориштима, купатилима, забавама, тоалетама, официрима, ђацима и о свему, што би год њу могло интересовати. Описах јој Пешту бојама, у колико умејах и знађах што боље и живље.

У разговору о пештанским каваљерима и богатунима дође реч и на оне ветропировиће, што се у шаљивим листовима и отменом свету називају „гигерли“. Насмејах се, кад ме запита, да ли има и код нас у Новом Саду гигерла. „А где нема луда?“ одговорих јој ја. Срећа само што их нема много, у Пешти их има много. Затим јој на молбу њену описах гигерле у колико их познајем — од пете до главе. Чини ми се, да сам се највише забавио око пете, а најмање око главе. Јер већина од њих слабо има што у глави, дакле нема се о чему ни говорити. У том разноврсном разговору и не приметисмо, да смо већ сасвим тако рећи у Будимпешти. Тек кад онај викну Budapest-Ferenczváros, ја упозорих моју сапутницу, да је Пешта већ ту, за тим се и мајка пробудила, и ми се све троје почесмо удешавати, да што боље и чистије изађемо из железнице. Влак је међутим лагано ишао и ја описивах мојој сапутници околину и предграђа пештанска. Дође већ и горостасна железничка средиштна станица, влак стаде и ми изађосмо из њега. Кад изађосмо из станице, пред нама се указаше грдне оне куће и светина, која се шеташе онуда по оним лепим тротоарима. Вече је било дивно, те је свет изашао у шетњу. Кад је моја мала сапутница угледала оне кућерине и светину, њој се и нехотице оте из груди „ах.“ Ја и мајка јој се насмејасмо. Дође време, да се опростимо и растанемо. Лепо се опростисмо и растадосмо. Замолише ме још да их посетим, ако ми буде могуће, што им обећах, али на жалост не могох испунити обећања свога. Њих две ударише путем штајнбрушким, где мишљаху одсести код неких својих рођака, а ја се врнух амо керепешком путу, да дочекам коњску железницу, да њоме дођем до Текелијанума, где мишљах и сам међу пријатељима и друзима да одседнем.

Тако дођох до станице, где стаје коњска железница, погледах тамо ниже према керепешком путу и у мени синуше успомене пријатне и тужне. Да, тај пут има за мене много и

ни петровоселској закључила, да се Петрово Село не зове више тако, по „Чиксек“, то ју је толико љутило, да је мужу рекла, да не ће остати жива у месту томе, ако он не буде кадар израдити да се општински закључак од више власти не потврди.

Беше то даровита, идеална жена. Многој приповетци или чланку њена мужа она је улила живота, полета. Често је и сама што интересантно замислила, написала и мужу на прераду дала. У 6. броју „Сијона“ штампан је њен чланак о фонду за удовице и сирочад свештеничку, који јасно каже, да то не беше обична жена. Срца беше милостива. За покојним братом својим, Ароном Тапавицом толико је жалила, да га је за четир године дана, од његове до њене смрти, сваки дан споменула. Децу своју је и сувише нежно љубила и неговала. Свачију је невољу осећала; од себе је откидала и другом давала.

Верна љуба, добра мати, права хришћанска душа, ретка Српкиња, прерано је за све преминула, у 44. години свога живота. За собом је петоро несастаране деце оставила.

Сарањена је на Ђурђев-дан. На пратњи јој беху, уз многобројни народ, четир бечејска свештеника са окружним протом, Јованом Боротом на челу, који је дивним говором својим не само као беседник покојницу прославио, него је као искрен друг, као прави брат, као рођени отац, заједно с мужем и децом јој исту ожалио, оплакао.

Вечан јој спомен!

Народна просвета.

Матица српска.

Састанак књижевног одбора 24. априла (6. маја) 1891.

Секретар с тугом у срцу јавља, да је велики учењак, филолог и словенистичар др. Фрања Миклошић, почасни члан „Матице српске“ 7. марта о. г. у Бечу преминуо. На глас о смрти његовој учињене су дичном спомену му уобичајене почасти и изјављено је синовима му Фрањи и Мавру најискреније и најдубље саучешће у големој тузи њиховој за тешким и ненакнадивим губитком, који их је задесио и ојадао цео народ српски и све Словенство.

Узима се на знање, у записник ставља се туга за ненакнадивим губитком великог покојника и књижевно одељење позваће се, да одреди кога од својих чланова, који ће му у спомен говорити у свечаној седници књижевног одељења о св. Сави.

Секретар с болом у души јавља, да се Исидор Павловић, један од најстаријих чланова књижевног оделења, 11. (23.) априла о. г. у Митровици у вечност преселио и да су спомену његовом указане све почасти, који се чине умрлим члановима књижевног оделења.

Узима се на знање, у записнику изјављује се туга за губитком његовим и књижевно одељење позива се, да покојнику који од чланова учини почаст говорећи у спомен му.

Секретар јавља, да је изашла 165. свеска „Летописа“, да је и 166. предана у штампу и напомиње какви су јој саставци намењени.

Секретар јавља, да је изашла 29. свеска „Књига за народ“ и да се у њој налазе „Српски књижевници“. II. део. За народ написао Мита Калић.

Секретар А. Хаџић подноси своје мишљење о делу „Земље у Бачкој“ које је стигло на расписану награду од 100 дуката из задужбине Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зозукове, а с мотом: „Земља је благо.“

У подужој оцени својој наводи, како је наука до сада имала само несигурне податке о плодовитости и врсноћи наших земаља у Бачкој. То за многе научне ствари тако благословено градиво остало је за аграколну науку тако рећи у мраку. Непознати писац испунио је од чести ту празнину у свом делу и унео је у ризницу података о проучавању земаља неколико зрна и са наших њива и поља. У овај мах само из Бачке, на коју је писац по месту свога становања био прво упућен.

Задатак је споменутом делу дакле прво и прво научан. Али поред тога има и ту веома практичну тежњу, да отвори очи свима, који раде земљу, па да виде благо, које им је небо поклонило, а које у многоме не познају и не знају, како би га могли употребити најкорисније. Ко добро познаје стање данашње земљорадње у свету, тај мора бити потпуно уверен, да ни земљорадња у нашем народу не може имати стручнијег вођу него науку.

И писац овог дела доказује лепо и основно потребу, да се земље испитују помоћу науке, јер земљорадња мора се развијати на научном основу и само наука даје снагу, сигурност и велике новчане користи ономе, који зна како треба да је употреби. За тим износи писац, шта треба и шта може да се постигне научним испитивањем земље, па наводи укратко назоре најславнијих писаца о обради земље. Из њихових редова изводи писац правац у ком ваља изводити то испитивање.

Пошто је тако убедио читаоца о важности рада, који је преузео, прелази писац на стручно посматрање земље како у физикалном, тако и у хемијском погледу. Особито се задржао код уобичајене српске терминологије земаља, коју критички претреса и исправља. Како је земља постала, из каквих је градива састављена и како се по томе дели: све то разлаже писац у јасном, лако схватљивом прегледу заједно са описом свију главнијих врста земаља. За тим нас упознаје писац са методама, којима се служио како при механичкој тако и хемијској анализи земаља. После тих општих посматрања долази посебно посматрање земаља у Бачкој. Пошто нас је писац упознао још и са различитим културним усевима у Бачкој, износи нам у три таблице анализе бачких земаља, свега 43 анализе. То је толики број, да нема других крајева у Угарској, из којих је толико научно израђених података унето у науку. Стручни читалац одмах ће опазити, какав је грдан труд, колико много времена морао посветити писац том раду свом, којим је постигао, да је то прво веће самостално израђено дело из земљорадничке науке у целој српској књижевности. То дело права је добит за нашу књижевност, јер лаким и згодним начином уразумљује наше раднике како ће науком откривене истине према свакдањим приликама употребити у корист разумном обрађивању земље.

На основу свега тога предлаже оцењивач, да се споменуто дело награди расписаном наградом од 100 дуката нарочито још и с тога, што је писац тим делом својим први међу нашим научењацима ступио на стазу егзактног испитивања, без ког све реформе у земљорадњи у нас могу имати само толику вредност колико и зидање на песку.

Васа Муачевић као други оцењивач споменутог дела наводи, да је писац врло живо изнео, како је данашњи начин земљорадње код нашег народа не само погрешан, већ и убитачан са гледишта науке — статике, која учи, како ваља земљу у пуној снази одржати и неодузимати јој више него што јој се враћа Непрекидним скидањем жетава, снага наших земаља све се више троши, па ако се не побринемо за накнаду одузетих и однесених честица, опустошићемо, да ће бити неприкладна за даљи узгој биља

Анализе земаља у Бачкој извео је писац егзактно и потанко. Тај рад захтевао је вишегодишњег огромног труда, па за то ће и бити те анализе од неоцењиве вредности за подизање економије у Бачкој.

И у напреднијих народа, код којих је агрикултура у цвету, биће мало крајева, који су тако тачно испитани. С тога оцењивач и са стручног и научног гледишта поздравља ову расправу, која је у свом смеру јединствена и служиће на част српској књижевности.

Јужни Словени још су у повоју научног развитка на пољу агрикултурном. С тога ће споменуто дело обрадовати сваког пријатеља те струке.

Боље, стручније и популарније дело на расписану награду тешко ће се написати. С тога предлаже оцењивач, да се писцу за његов савестан, вишегодишњи труд досуди и изда расписана награда.

На основу тих једногласних оцена, а према овлашћењу главне скупштине и у смислу наредбе основног писма досуђује се делу „Земље у Бачкој“ расписана награда од 100 дуката из задужбине Јована Остојића и жене му Терезије рођ. Зузукове.

За тим се отворило делу приложено запечаћено писмо, на ком се налазио исти натпис који и на делу, те се тако видело, да је споменуто дело написао М. Петровић, професор српске учитељске школе у Сомбору.

Одређује се награда од 40 фор. Д. Руварцу за чланак му штампан у 165. свесци „Летописа“ с натписом: „Протокол о пленипотенција свјашчених и мирски депутиртов что на сабор проходили љета 1735. јулија 20. од свих епархија.“

Милан А. Јовановић подноси оцену на драмски спев: „Дојчин Петар“, који је у 3 одељка певао Милан Савић. Оцењивач наводи, да се у том спеву у лаком, лепом стиху анализе садржина познате нам песме: „Вино пије Дојчин Петар варадински бан.“ На укор краља Матије отишао је из Варадина познати одговор Дојчинов, који се завршује са: „Попио би равну Пешту и сам Будим град“. Из логора футошког долази Матија Дојчину, да богме прерушен, као што то велики владари обично чине, да сам главом види то бановање Дојчиново, то банчење, то ашиковање. Али шта се десило: Матија окуси дивна фрушкогорца и загледа се у лепу Ружу и даде, хтео не хтео, Дојчину за право Драмски тај спев испеван је лаким јамбом и заслужује да се штампа у „Летопису“, али да писац учини неке малене и незнатне измене.

На основу те оцене прима се споменути спев за „Летопис“ и писцу се одређује награда од 100 фор. а. вр.

Владан Арсенијевић подноси оцену на дело: „Ботаника или биљословље“, од пок. пароха пардањског Ђорђа Петровића. И ако на првом листу пише, да је ову ботанику напоменути писац „сачинио“, ипак се из свега види, да је она пуки превод немачког неког оригинала. Сачинитељ није се потрудио да проучи, што је у нас у новије доба рађено на истој науци, није прегледао ни главни рад неумрлога Панчића, па да усвоји бар главне ботаничке термине, који су већ да сад код нас у опште примљени, него је просто од речи до речи преводио с немачког. Да су му преведени термини врло несретно полазили за руком, можемо се осведочити на свакој страни овога рукописа. А и сама израда јако је лоша работа. Увод је не само сухопарно израђен, него местимице поједини ботанички термини нису ни протумачени, него су само поређани са својим немачким и латинским именима. Према томе споменуто дело не заслужује да га „Матица Српска“ откупи и изда. Уједно се оцењивач извињава, што није пре послао своју оцену. Узрок је томе био врло неповољно стање здравља оцењивачевог.

Према тој оцени не прима се споменуто дело.

Васа Вујић у Карловцима подноси подужу оцену на чланак Милана Шевића: „О симултапим и сукцесивним асоцијацијама“ и предлаже, да се рукопис врати писцу, да га претвори у расправу о великој асоцијацији, која је данас за половину философског света не један између, него један изнад свију закона психологије па нека такођер брижљиво представи и то, шта веле и како веле они, који асоцијацији ни по што не признају толике примене. При тој преради оцењивачева би пријатељска напомена била, да писац ни мало не хита, јер таки посао, по природи и опсегу своме, иште много времена, и у философији није никад доцкан што год добро ни почети а то ли свршити, у философији, где се мора и доста и дуго читати и мислити, где се захтева et multum et multa.

Расправа се враћа писцу, да је дотера у смислу оцењивачевих примедаба.

Милан А. Јовановић подноси оцену на спис Мите Живковића: „Од Београда до Пирота, прилог познавању српских крајева.“ Оцењивач мисли, да путопис, као и свака друга врста писмених саставака, има своје захтеве, којима мора одговорити, ако ће да има књижевне вредности. Треба да је забаван и поучан, па доживљајима усхићен писац треба и читаоце да одушевљава, да им и естетично и етично чуство задовољи, лепим стилом и лепим језиком писан путопис да спреми и другом уживање близу барем пишчевом. Споменути путопис овај свему томе не одговара, и овакав какав је, није пристао ни у листак којег повременог листа, а камо ли у „Летопис“.

Непознати писац подноси за награду дело: „Свеопшта ризница драгог камења на име: опис свијех драгуља по свијету.“

Издаје се на оцену Стевану Милованову.

Члан Аркадије Варађанин подноси оцену на расправу непознатог писца: „Како се настава глувонемих развијала од почетка до данас.“

По тој оцени дело ваља да се врати писцу, да га удеси према примедбама оцењивачевим, па да у ту расправу уђе само оно, што је за ширу публику од опште вредности, а да се изостави све оно, што је специјално и што иде у сам начин наставе.

Радивој Поповић у Митровици, који се међу тим као писац споменуте расправе исказао, моли, да му се иста врати, јер је жели употребити за свој стручни лист „Добротвор“.

Учиниће му се по молби.

Непознати писац подноси за награду дело: „Историја настава и школа српских.“

Издаје се на оцену члану Сави Петровићу.

Не примају се: „Неколико песмица из Петефијевог албума“, које је за „Летопис“ поднео Р. К.

Прима се за „Летопис“.

„Приступ Браничу језика српског и програм“, од Александра Сандића, и писцу се одређује у име награде 40 фор.

А. Сандић подноси за „Летопис“ чланак: „Ђорђе Марковић „Кодер“, српски песник „Роморанке“ и најближи последник Симе Милутиновића у животу и у песмама својим.“ Приложак историји књижевности српске.

Издаје се на оцену дру Илији Огњановићу.

Прима се за „Летопис“ саставак А. Сандића с натписом: „Огњеслав Утјешеновић Остружински, српски песник и књижевник. Приложак српској књижевности. Писцу се одређује у име награде 30 ф. по штампаном табаку.

Члан А. Сандић подноси оцену на рукопис непознатог писца: „Манастир Житомислић у Херцеговини.“

Оцењивач налази, да је расправа ова написана врло добро, начином и разбором, како се оваке работе израђују у најнапреднијих народа, и моћи ће се подичити с њом „Летопис“, ако писац пре штампања цитате из србуља још једном прегледа и испореди, и особито године оне и лето бројања од створења света преведе и претвори у године по рођењу Христову.

Прима се, ако писац учини, што се у оцени од њега тражи. За тим се отворило делу приложено запечаћено писмо, из ког се видело, да је ту расправу написао др. Радивој Симоновић.

Члан А. Сандић подноси оцену на чланак Вељка Радојевића под натписом: „Пет дана за Вратлом о сјенокосу“, и предлаже, да се тај чланак одбије, како би се и други слични овому чланописци на ум узели, да не досађују књижевном одбору оваким подлистарским слабим работама књижевним.

Према тој оцени не прима се споменути чланак.

Јован Добројевић подноси за „Књиге за народ“ дело с натписом: „Жена“ по С. Смајлсу.

Издаје се одбору за „Књиге за народ.“

Светозар Љ. Гавриловић у Београду шаље 25 комада своје драме „Ускоци“, која је добила од „Матице“ из фонда накиног награду од 200 фор.

Јован Радивојчев, јављајући да је прешао у богословију, захваљује на досад уживаној стипендији.

На место његово расписаће се у своје време стечај на стипендију из закладе Симе Ђорђевића за слушаоце технике.

Осим тога прегледане су школске сведоџбе питомаца и обављени су неки предмети административне природе.

Народна привреда.

Стање усева у Угарској. По званичним извештајима, што су министарству пољопривреде стигли од 20—26 априла овако је за сада са стањем усева у Угарској: Пшеница. С леве стране Дунава због нагло настале топлоте не може на многим местима да се убокори, а на многим местима је већ почела и да жути. У опште је слаба. У Потисју различита је, местимице добра, местимице рђава. На многим местима остала је ретка и коров узео маха. И црви многу штету наносе. Између Дунава и Тисе рана пшеница остала је ретка и слаба, позна је већином лепа и јака, у главном може се рећи осредња; јарица је у средњу руку добра. С десне стране Тисе пшеница се због погодног времена развија лепо, бокори се, само је у неким жупанијама слаба. С леве стране Тисе најлепша је пшеница у жупанијама: мармарошкој, сатмарској и силађској; у жупанијама: бекешкој, бихарској, саболчкој и хајдујској остала је ретка, на многим местима преорали су је. Нагло наступела топлота јако шкоди. Између Тисе и Мароша слаба, испод средње руке. У Ердељу се усеви са погодних времена опоравили, али су опет на многим местима остали ретки и обрасли коровом. Раж. С леве стране Дунава испод средње руке, на многим са свим рђава и преоравају је. С десне стране Дунава јесења раж је већ класала, свуда је ретка, тек по негде добра и лепо се развија Пролетња је доста густа. Између Дунава и Тисе јесења раж је врло слаба, ретка, класала већ; с леве стране Тисе слаба и ретка. Јечам. С леве стране Дунава лепо потегао и развија се добро, али му шкоди јака сунчана припека.

много што шта, чега се и радо и нерадо сећам.

Било је то прошле године некако у септембру, кад сам лепог септембарског јутра стигао први пут у Пешту, да се упишем на универзитетске науке. Беше то један од најрадоснијих, али уједно и један од најтужнијих часова у животу мом. Радовах се док не стигох у Пешту, али кад тога јутра први пут стадох наештанску калдрму, кад се нађох у оном мору људи по све туђих поплаших се. Све страхоте великоварошког живота, сва тешкоћа положаја ми тадањег, сину и нехотице пред очима... У Пешти осим два три сиромашна пријатеља не имађах никог познатог. Дођох амо без икакве помоћи, без стипендије, без препоруке, без протекције моћних пријатеља, једном речи без ичега. Све ми имање беше она свотица новаца, која ми се нађе да отпочнем њоме своје ђаковање. Изгледах сам себи тада, као бродар, који скаче са утопљене лађе у море, да пливањем нађе себи спаса. Ако га вали однесу у тихо какво пристаниште, добро ће бити, а ако га ударе на коју стену нестаће га. Тако беше и самном. Упустих се у свет, у море туђинства с тврдом намером, или да пропаднем или да извршим оно, што сам наумио. Било је после одиста горких часова, али сам их мушки сносио и срећа ме није оставила . . .

Док се још тим мислима бавих, стиже и коњска железница и ја седох на њу, да се одвезем до Текелијанума. Ту се нађох са пријатељима ми старим. Изненадише ми се, немишљаху зар, да ћу их обрадовати доласком својим. Очекиваху ме истина, да дођем, али да ћу доћи баш о Ускрсу, то чисто не могоше веровати.

Изгрлисмо се и изљубисмо. Запитиквасмо један другог час за ово час за оно. Ја њих питах о оном, што је мене у Пешти интересовало, они мене опет распитиваху за наше ствари овде „доле.“ И ја се уверих својим очима и својим ушима, да је један српски лист прилично одмакао од истине, кад је рекао неком приликом, да у Пешти има само „два радикала.“ Биће их чини ми се мало више. Отидосмо то вече и у седницу „Кола младих Срба.“ Седница беше слабо посећена, једва да се искупило толико чланова, да се могла седница одржати. Зашто је таки немар према том друштву, то ћу покушати, да згодном приликом јасније и опширније протумачим.

Вратисмо се са седнице стану свом, али не да спавамо. Поноћ је далеко већ била превалила, кад потражисмо сви одмора у сну, који нам беше свима, а особито мени уморном од пута, толико нуждан. Дуго не могадох заспати, обузеле ме разне мисли, све једна лепша од друге. Та ја се налажах у кругу својих најмилијих и најближих пријатеља. Све нас зар пријатељска веза тесно везује . . . Нисам дуго спавао, кад свечано забрујаше звона са оближње српске православне скромне цркве, да огласе свима и сваком, да сви православни на целом свету славе — Христово Воскресеније . . .

Како сам у кругу својих пријатеља и знанаца провео те светле празнике ускршње у Будимпешти, држим да ћете знати, кад вам кажем, да ми то беше један од најлепших Ускрса у мом животу.

В.

С десне стране Дунава лепо се развија. Пролетњи усев бољи од јесењег. Између Дунава и Тисе јако се опоравио јесењи усев. С десне и с леве стране Тисе пролетњи усев лепо никао, но треба му на неким местима кише Између Тисе и Мориша јесењи усев је слаб. У Ердељу је јечам добар. Зоб свуда лепо и густо никла и лепо се развија. Репица. С леве стране Дунава слаба, с десне стране Дунава нешто боља и цвета већ.

Вести из места и са стране.

† **Коста Суботић.** Из Митровице нам стиже тужна вест, да је трговац Коста Суботић 27. априла о. г. преминуо у 55. години живота свог. И опет дакле нестаде једног верног члана оне старе гарде, чији редови бивају сваког дана све ређи, а некад беху густа фаланга, која се сложно и одушевљено борила за народна права. Да, те гарде све већма и већма нестаје. Пок. Коста Суботић је заиста био један од најврснијих Срба трговаца свог доба. Вредан и поштен, подиже трговину своју до лепа угледа. Али колико год беше заузет својом трговином, ипак не заборављаше, да је син српског народа. У свима нашим јавним стварима заузимао се и борио се ретким жаром и одушевљењем, те је тако дошао до врло лепа угледа како у Митровици, тако и код свију оних, који су га познавали. Слава му!

Ускршње ферије. Ученици срп. вел. гимназије новосадске завршише у недељу своје редовне ускршње ферије. Јуче у понедељак је отпочето предавање у свима разредима. Уједно су тај дан отпочети усмени испити у VIII. разр. После осмошколских испита биће писмен испит зрелости, а 8. јуна п. н. отпочеће усмени испит зрелости. — Како нам јављају из Ср. Карловаца и на тамошњој богословији су отпочета у понедељак редовна предавања.

Угарска академија за науке и уметност у Будимпешти изабрала је у последњој седници својој чувеног научењака г. Спиру Брусину професора на загребачкој великој школи, себи за дописног члана.

Српска и румунска омладина. Читамо у „Одјеку“: „Једна група српских ђака вратили се са свога пута у Румунију у престоницу заједно са неколико својих румунских другова, који су у Београду најодушевљеније дочекани. Међу најсимпатичнијим особама у тој групи је г. Мирон Сигалеа, студент јашког универзитета. Српски и румунски ђаци стигли су прекјуче у вече лађом, а на станици су их дочекали многобројни ђаци и грађани са вијеном музиком, која је путнике и госте дочекала српском и румунском химном. Са станице су пошли ђаци кнез Михајловом улицом певајући румунске и српске песме уз узвике: Живела Румунија! Живела Србија! Setreasca! Срби су носили браћу Румуне тако ређи на рукама, који су у „Хотел Империјалу“ отсели, где су се опростили одушевљеним говором од својих другова. Јуче пре подне прегледали су гости град и остале знаменитости, а по подне је био збор у вел. школи. Данас ће бити свечана престава „Задужбина“ у позоришту, а у вече је банкет у част Румуна. Гости ће се бавити — још неколико дана у Београду“.

Провала облака у Прагу. У прошлу суботу је била у Златном Прагу и околини велика елементарна непогода. Бура је беснила силно, тако да је наступила такозвана провала облака. Том приликом је могло бити и људских жртава. У цицковски окружни суд је почела вода нагло да продире. У том суду има око четрдесет хапшеника. Вода је тако нагло расла, да је за тили час допрла ухапшеницима до грла. Јадници почеше викати и дозивати у помоћ, но помоћ у мало што не стиже доцне, јер неке женске ухапшенице почеше губити свест. Судским чиновницима и стражарима, који потекоше бедницима у помоћ пошло је за руком, да спасу све, те тако остадоше сви живи. — Та бура је начинила штете и на зградама, које су подигнуте за чешку изложбу у Прагу. Штета та није велика и како чешки листови тврде моћи ће се брзо оправити, тако, да ће се изложба моћи отворити 15. маја п. н.

Земаљски скуп гимнастичара у Будимпешти Познато је нашим читаоцима, да је угарско министарство просвете наумило, да приреди општи скуп гимнастичара у престоници наше домовине. Тај ће скуп заиста бити отворен лицем на католичке Духове. Први дан Духова ће гимнастисати ученици гимназија, реалака, грађанских школа и тим школама сличних завода. Други дан Духова ће гимнастисати слушаоци оба универзитета и разних академија. На овај земаљски збор гимнастичара је у главном позвана само школска омладина, да би се видело, како је развијена гимнастика у Угарској. Ученици, који дођу из провинције имаће разне олакшице, а постарано је за то, да виде све знаменитости у Пешти.

Изложба у Прагу и забавни воз у Београду. Како се наш свет прилично заинтересовао за чешку изложбу у Прагу, то се у Београду одбор чешког друштва „Лумир“ побринуо, да путницима, који желе да иду на прашку изложбу, олакша путни трошак и пребивање у Златном Прагу. Одбор је наумио да приреди забавни воз од Београда до Прага. Воз ће се тај кренути 6. јула. Цене тамо и натраг ове су: II. место 90 динара или 45 ф. (Рачунајући динар по 50 новч.) III. место 58 динара или 29 ф. Карте возне важе најмање 30 дана. Натраг се може вратити ма којим возом, са троструким прекидањем на станицама од Прага до Пеште. Одбор се побринуо и за бесплатне станове у Прагу. Сваки, који хоће да путује тим возом до Прага треба да се пријави пајдаље до 31. маја и да пошље половину цене за подвоз г. Ђ. Петровићу заступнику „Еквитебла“. Београд. Књаз Михајлова улица. За послан новац ће одмах добити признаницу, а другу ће половину новца положити, чим прими железничку карту. — Осим посете изложбе биће у програму и посета чешког народног позоришта (у два маха). Цене за једну претставу биће: партер 2 фор. (4 динара). II. галерија 60 нов. (1 20 дин.). И за ово ваља новац послати г. Ђорђу Петровићу у Београд.

Раднички страјк у Белгији. У Француској, Енглеској, Немачкој, па и код нас у Аустро-Угарској овладали су од неког времена раднички немири. Но нигде ваљда нису жешћи него ли што су у Белгији. Тамо страјк траје већ од дужег времена. Творнице су мал те не све затворене, индустријска радња је застала. Радници траже опште право гласања, слободу збора, договора и смањивање радног времена. Скоро сви радници из целе Белгије учествују при општем страјку том радничком. Влада је већ интервенисала, војска је спремна, творничари и богаташи се узбунили, али то све као да слабо помаже. Шта буде даљег у развитку овог страјка, о том ћемо известити наше читаоце.

Зима у Русији. Ми се једва опростисмо дуге зиме, да трком пређемо пролеће и да се у један мах нађемо у топлоти и запари. Али Руси у Русији се не могу похвалити, да је и код њих исто тако. Како читамо у руским листовима, било је у Русији по појединим местима јаке зиме. На Ђурђевдан је на више места вејао јаки снег, а на неким местима лађе нису могле због јаке зиме да плове, него су тек после ускршњих празника могле да отпочну редовну пловидбу.

Кратке вести. Река Мура нагло расте и чини огромне штете — На темишварској изложби хоће да подигну кулу у виду Ајфелове куле на париској изложби. Кула би се та звала „Барошева кула“. — У Београду хтедоше неке либералске присталице да изјаве неповерење управи београдске општине. Но то им не испаде за руком. — У Татранцу у Горњој Угарској је изгорело ових дана седамдесет кућа. — У Вацу је ових дана падао јаки град, који је тако ређи уништио усеве. — У Паризу се убио Бела Гринвалд један од највиђенијих чланова Апоњијеве странке на угарском сабору. — У Горњем Карловцу био је у Козлеровој пивари страшан пожар. Штета је огромна. — Српски учитељ из Мехале се удалио већ пре неколико дана. Незна се куда је отишао. — Владика Штросмајер се бавио ових дана у Осеку, где је посветио дунђерско-зидарску друштвену заставу. — Валески херцег се налази у великим новчаним неприликама. — У Менешу у арадској жупанији је хтео народ да убије општинског бележника, што нехатно газдује с повереним му новцем. — У Лондону се убио један од највиђенијих енглеских лордова Џон-Диглас

Трговина.

Нови Сад, 30. априла. Довоз је живљи. Цена је пшеници и наполици боља. Осталом зрневљу остала је стара цена, а кукурузу је пала. Цена је пшеници 9 фор. 60 нов., кукурузу 6 фор. 30 нов., јечму 6 фор. 20 нов., зоби 6 фор 30 нов., наполици 8 ф. 20 нов.

*

Будимпешта, 29. априла. Пшеница се слабо нудила, воља за куповањем добра, тенденција чврста; продало се неких 15.000 мет. центи по 10 п. скупље. Пшеница се чврсто држала, јечам слабо, кукуруз и зоб мирно. Продавало се: Пшеница, и то потиска 10 фор. 35—45 нов. пештанска 10 фор. 20—30 нов., бачка 10 фор. 45 нов., банатска 10 фор. 22 нов Све на три месеца.

Термини. Пшеници за мај-јуни 10 фор. 05 до 10 нов. пшеница за јесен 9 фор. 48 - 50 новч. Кукуруз за мај-јуни 6 фор. 75—77 нов. кукуруз за јуни-август 6 фор. 86—88 нов. Зоб за јесен 6 ф. 34—36 новч. Репица за август-септембар 17 фор 12—24 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 30. априла.

Дукати — — — — — — — —	5·51
Наполеондори — — — — — — —	9·32
Немачка марка — — — — — — —	57.75
Лондон — — — — — — — —	118.25

Најновије вести.

— Са острва Крфа јављају, да Чивути у вароши Крфу зло страдају. Од 14 дана амо не смеду никуд из својих кућа, па морају и дућане да држе затворене. Тек рано у јутру могу да изађу и купе што им за живљење треба. Од 11. априла су синагоге затворене. Једног мртваца могли су тек после 60 сати саранити, и то у пратњи од 20 војника. Трговина је са свим престала. Пре неколико дана покушали су, да запале чивутску четврт.

— Из Букурешта јављају, да је краљ отворио парламенат овим поздравом: Нови избори осигураше влади већину и тако ће она моћи радити у корист државних интереса. Уједно је изјавио краљ да ће се ове сесије довести у ред царинска тарифа. Обранбени послови земље поверавају се родољубљу коморском, а да би се исти извели, саставиће се закони, који ће бити у тесној свези са буџетом.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 30. априла у вече).

Токио. Влизу Киота нападоше Јапанци руског престолонаследника и ранише га мачем. Срећом рана није опасна.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Голуб. Лист за српску младеж. Бр. 5. Уређује Јован Благојевић. Издаје књижара Миливоја Каракашевића. Штампарија Ф. Бибермана у Сомбору

Marche chinoise somposée pour le Piano, et dediée à Madame sa soeur Olga Krsmanovits par Wladimir Mihajlovits avec l'amour fraternel. Prix: 60 kr. Propriété de l'Éditeur. Buch- & Steindruckerei A. Fuchs Neusatz.

РЕД ВОЖЊЕ
ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА
ВАЖИ ОД 20. МАЈА (1. ЈУНА) 1889.

Из Будимпеште за Београд:

Километара	СТАНИЦЕ.		Мушовити влак (Orient-Експрес)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Будимпешта	полази	2.35	2.40	8.00	9.40	—
175	Субатица	„	5.50	6.26	1.46	5.24	—
	Шандор	„		—	—	5.33	—
	Верушић	„		—	—	5.49	—
193	Чантавир	„		—	2.11	6.16	—
	Зобнатица	„		—	—	6.26	—
207	Топола	„	6.59	2.34	6.48	—	—
	К. Хеђеш	„		—	—	7.12	—
223	Х. Фекетехеђ	„	7.16	2.56	7.20	—	—
234	Врбас-Кула	„	7.30	3.16	7.46	—	—
248	Стари Кер	„	7.44	3.34	8.15	—	—
	К. Алпар	„		—	8.25	—	—
260	Кисач	„		3.51	8.38	—	—
276	Нови Сад	„	8.21	4.19	9.17	—	—
278	Петроварадин гр.	„		4.25	9.25	—	—
281	Петроварадин	„	8.29	4.32	9.33	—	—
286	Карловци	„	8.37	4.41	9.47	—	—
296	Чортановци	„		4.59	10.09	—	—
300	Бешка	„		5.07	10.20	—	—
310	Инђија	„	9.05	5.21	10.38	—	—
318	Стара Пазова	„	9.15	5.38	11.00	—	—
326	Нова Пазова	„		5.50	11.15	—	—
332	Батајница	„		6.00	11.28	—	—
347	Земун	„	8.59	9.45	6.20	11.55	—
359	Београд	„	9.09	10.05	6.45	12.30	—

(сваког уторника и петка; сваког уторника и петка; сваке среде и суботе; сваке среде и суботе)

Из Београда за Будимпешту:

Километара	СТАНИЦЕ.		Мушовити влак (Orient-Експрес)	Брзи влак I. II. III.	Особни влак I. II. III.	Мешовити влак I. II. III.	Мешовити влак II. III.
—	Београд	полази	3.02	5.30	8.25	3.25	—
12	Земун	„	3.12	6.11	9.00	4.01	—
27	Батајница	„		—	9.19	4.33	—
34	Нова Пазова	„		—	9.30	4.48	—
41	Стара Пазова	„		6.42	9.43	5.05	—
49	Инђија	„		6.52	10.01	5.31	—
60	Бешка	„		—	10.19	5.56	—
64	Чортановци	„		—	10.27	6.06	—
73	Карловци	„		7.20	10.46	6.30	—
78	Петроварадин	„		7.27	10.56	6.43	—
81	Петроварадин гр.	„		—	11.02	6.51	—
83	Нови Сад	„	4.43	7.43	11.16	7.19	—
100	Кисач	„		—	11.38	7.58	—
	К. Алпар	„		—	—	8.10	—
112	Стари Кер	„		8.13	11.55	8.22	—
125	Врбас-Кула	„		8.28	12.18	8.51	—
136	Х. Фекетехеђ	„		8.40	12.36	9.14	—
	К. Хеђеш	„		—	—	9.20	—
152	Топола	„		8.57	1.02	9.47	—
	Зобнатица	„		—	—	10.02	—
166	Чантавир	„		—	1.21	10.13	—
	Верушић	„		—	—	10.23	—
	Шандор	„		—	—	10.40	—
185	Субатица	стиже	6.30	9.32	1.45	10.50	—
	Субатица	полази	6.38	9.46	2.25	11.28	—
359	Будимпешта	стиже	10.05	1.25	7.30	6.40	—

НАПОМЕНА. Црним словима штампани сати и минути значе ноћно доба и то од 6 сати у вече до 6 сати 59 минута ујутру.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на једно ново место овд. срп. нар. вероисп. учитеља за III. — евентуално I.—IV. разред — средварошки.

Плата је 500 фор. и 100 ф. станарине, — но општина задржава себи право да може или стан дати у натури или станарину дати; — у име огрева има 3 хвата дрва за школу и учитеља.

Дужности су шк. уредбом прописане; још се иште знање мађарског језика и држање једне певнице.

Молбенице нека се на опд. срп. црквену општину до 1. (13.) јуна о. г. пошљу.

У В. Бечкереку, 14. (26.) априла 1891.

Милан Матејић,
2 3 председник шк. одбора.

СТЕЧАЈ.

Код „I. Сентомашке српске задруге као дружине за узајамно помагање и штедњу“ упражњено је место **књиговође** са платом од 600 фор. а. вр. годишње.

Књиговођи спадаће у дужност задружне књиге на српском, а општење са властима на мађарском језику водити; исто тако обвезан је изабрани у смислу 55. §. задр. правила 600 ф., у готовом новцу или у вредносним папирима у име гаранције одма при ступању у звање у задружну благајницу положити.

Првенство имају они, који су у сличним заводима практично радили и који су вични српском, мађарском и немачком језику.

Који ово место желе заузети, нека се пријаве са нужним документима код подписане управе најдаље до 31. маја п. р. о. г.

Сентомаш, 10. маја 1891.

1—3 **Управни одбор.**

ПОЗИВ
НА ПРВУ ВАНРЕДНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ
I. СЕНТОМАШКЕ СРПСКЕ ЗАДРУГЕ
КАО ДРУЖИНЕ
ЗА УЗАЈАМНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

која ће се одржати у Сентомашу **2. јуна п. р о. г. у 2 часа после подне** у просторијама гостионице г. Милоша Рунића.

ПРЕДМЕТИ:

1. Избор књиговође.
2. Избор једног члана из управног одбора.

Сентомаш, 10. маја 1891.

1—1 **УПРАВА.**

СТЕЧАЈ.

Сомборска српска певачка дружина расписује овим стечај за друштвеног ликовођу, коме ће у дужност спадати: чланове певачке дружине како у црквеном појању тако и у световноме певању дневно по један или и више часова обучавати; даље са певачком дружином при богослужењима на кору, на беседама или ма каквим одређеним другим приликама управљати.

Са истим местом скопчана је годишња плата од 600 фор. а. вр. у месечним ратама, а друштвени чланови гледаће да изабраноме ликовођи и приватних часова набаве

Певачка дружина склопиће са изабраним ликовођом за сада само привремени уговор на годину дана, који ће се по истеченом року стално утврдити, ако ликовођа буде свима захтевима одговарао.

Молитељи имају своје са сведоџбама о своме стручном оспособљењу и досадањем раду снабдевене молбенице најдаље до 20. маја (по српском календару) тек. год. председништву сомборске српске певачке дружине поднети.

У Сомбору 18. априла 1891 год.

Др. Милоје Милојевић, тајник 3 - 3 **Др. Паја Дракулић,** председник
сомборске срп. пев. дружине. сомборске срп. пев дружине.

ОГЛАС.

Српска православна црквена општина у Бешци издаваће под закуп 197 јутара ораће земље са зградом на једну или више година 19. (31.) маја о. г. у 2 сахата по подне на јавној дражби у српској школи.

Сваки лицитант дужан је положити 10% у име пишманлука.

Из седнице српске правосл. општине у Бешци, држане дне 19. фебруара 1891.

2—3 **Председништво.**

100 јутара оранице

издаје под закуп на 5. година срп. црквена православна општина у **Кленку**, дана 16. (28). Јуна т. г. Почетак дражбе у 2. сата по подне.

Земљиште издаваће се најпре у парцелама од 5. јутара, а после тога, ако рефлектаната буде који ће више од парцеларне продаје понудити, — и у комплексу.

Досталници појединих парцела са стране обвезани су најамнину за прву годину одмах при дражби положити.

Са евентуалним досталцима целокупног земљишта саставиће се посебан уговор.

Поближи услови за један и други случај могу се код потписаног председништва свагда увидети

У Кленку 17. (29.) априла 1891.

Председништво
3 - 3 српске прав. црк. општине.

ТРГОВИНА ПОМОДНЕ И МАНУФАКТУРНЕ РОБЕ
НИКОЛЕ КРЕСТИЋА И СИНА
У БЕЛОЈ ЦРКВИ

потребује једног старијег помоћника, који 15. јуна или 1. јула ступити може. Који поред српског и немачког језика још и мађарски говори, има првенство. 2 3

ПИЈАНСТВО

лечи у многобројним случајевима са **сјајним успехом** употребљени

АНТИБЕТИН.

1 доза 2 фор. 20 нов. 1 дупла доза, која је нужна ако је болест и сувише јака, 4 фор. 40 нов. или 10 франака. Новац се шиље у напред. Шиље се наплаћеном поштарином. Добија се у апотеци „код орла“ у Лугошу бр. 50. у Банату. 10—10

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: ДР. БРАНКО МИХАЈЛОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: ЖИВКО ВУЛЕТИЋ.

БРОЈ 65. | У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 1. МАЈА 1891. | ГОДИНА XXVI.

...е и румунске
...е.

...а походила је срп-
...школе у Београ-
...и братимила се с
...и дочеку читали
...в овај тумачиће
...ко ће у томе гле-
...тузијазам, који се
...букне, па по том
...ги опет, који су
...ким покретима на-
...их јачих комепа-
...даће у том баука,
...пштем миру. Но
...у томе свему не ће
...амо добро. Омла-
...их овако или она-
...пажњу и пошту.
...ена себичњачким,
...то, што омладину
...није никада нешто
...јно. А ако узмемо
..., који хоће да на-
...друштву, тим је
...што бурна сила и
...ије искаче на по-

...метни државници
...српске и румунске
...научити, и у ко-
...ародном, треба да
...чајним манифеста-

...и румунска влада,
...за народ свој вући
...уда, — и друге су-
...ржавници могли би
...овој појави, и раз-
...ли би до корисних
...би отуд извести
...од одсудног знача-
...румунске.

...мер, зашто се тако
...омладина српска
...ска, или мађарска,
...о питање одговор
...зуме се, да би тре-
...измени и изравна,
...о до оваких својских
...одних изјава.

...т мора теже пасти,
...пска београдска о-
...братска и искрена одзива ни код бугарске ни код хрватске омладине, којој је тако сродна.

Ништа зато. Ми опет поздрављамо побратимство српске и румунске омладине са младићским жаром и одушевљењем. Нека могућници политичари из тога снују и кују што им драго. Ми из тога само добро очекујемо, не само за народ српски и румунски, него и за све народе на Балкану.

Јер ако нам је жао, што не видимо искреног братства међу рођеном крви, зато нам не може бити жао, што се снује ново ил управо обнавља давнашње пријатељство са другим мање сродним племеном. Ми се овој појави тим више радујемо, што је то доказ, да племенска разноликост не мора бити повод и узрок непријатељевању и борби народа на смрт и живот, као што то, на жалост, многи јавно уче и придикују, на грдну штету појединих народа и на срамоту деветнајстог века.

Ми смо убеђени о томе, да, као што се братими омладина српска и румунска, тако се могу братимити и омладина српска и мађарска, или турска или арнаутска. Разуме се, ако је и у колико је стало тој браћи до правога братства, мира, слоге и љубави, које се све са омладине лако и на народ преноси и калами.

Знамо, да мудри државници не могу замислити себе тако наивнима, као што ми овде са нашим жељама изгледамо. — Но нека их. Нама није стало до премудрих ловаца, који само у мутној води лове. Нама је стало до тих патничких народа и добра њиховога, које се могу само у великој и јакој моралној заједници наћи, за коју омладина народна може да даде најбољи залог.

Зато дакле радујемо се, што видимо у српској и румунској омладини најбољи доказ и најјачи залог за зближење и моралну заједницу народну, ако и нису Срби исто племе са Румунима, нити су у заједници државној.

Пример овај треба да следе сви балкански и подунавски народи. Не само Србима и Романима, него свима тим народима потребна је велика и јака морална заједница и братство, да их сачува и закрили од многих беда и неволја, којих су се вековима напатили, и које их јоште чекају.

Дивно је коло, што је овај час поведе-

...т ме се није ни нај-
...знат само наш ђачки
...г зна колико, а како
...појма, то се окренух
...ам Фрушку Гору, која
...некад се зар плавила).
...филоксере, која за ово
...и гроздне винограде
...ништи за дуго време-
...извор наших Сремаца.

...шту, зажелео се својих другова, пријатеља и познанца, с којима проведох мал' те не годину дана у лепом пријатељству и братској љубави. А било осим тога још и неких других ствари, које ми ваљаше довести у ред, с тога бејах у последње време нујан и невесео.

Они, који су сваки дан самном и узаме питаху, шта ми је, али им се не хтедох исповедити. И већ почеше зуцати међу собом: „Мора бити да се наш јуноша заљубио!“ Допрли ми ти гласови до ушију, а ја мишљах у себи: „Боже ме сачувај согрешенија!“

Најпосле се ипак морадох издати. Уверили се људи, да мојој сети има нека друга тајна узрока, те ми помогоше да своју намеру извршим, да своју жељу испуним. Тако дође и велика субата и ја се милошћу божијом и вољом добрих људи спремих на пут да путујем у Пешту. Нисам човек, који верујем у предрасуде, али ми изгледаше, да нећу бити сретан на путу. Кад дођох до железнице и седох већ у „купе“, приметих, да сам заборавио дуван. А какав сам страстан дуванџија — у чему ми је најкомпетентнији сведок гђца С., која има скоро

...маленкост, једна баба у плавом кофиру и једна лепа девојчица, плавих очију и лепе смеђе косе, коју је вешто умела да скрије под кокетан бео шеширић. Хм, помислих у себи, ово ми се друштво већ допада, т. ј. не допада ми се баш цело друштво, већ једна половина; е али која половина? Дед погодите! Држим, да неће бити тешко погодити. Нити ми се допала баба, ни бабин кофир, али за то ми беше замакла за очи она плавоока сапутница, и мене, који иначе нерадо правим познанства на путу, јер волем да сам миран, и нехотице повуче жеља, да се упознам са мојим сапутницама. У тој жељи посадих се према њима, запалих цигарету и почех премишљати. Али мисли моје беху, као и онај дим, који се у густим колутима вијаше у ваздуху, да се напослетку претворе у једно велико — ништа.

Међу тим нисам пропустио, да и даље онако испод ока посматрам моје друштво. Често би ми се погледи сусрели са погледима моје мале лепе сусетке. Она би у такој прилици спустила очи доле, а ја бих окренуо главу, мирно пуштао димове и даље и чинио се свему невешт. Ни лук јео ни лук мирисао. У један мах поче доња уста моје бабе дрхтати. Видим шта је. Засврбио је језик, разговарала би се. Чудно је код старих жена, да волу да разговарају. Кад приметих, шта хоће баба, мал се не насмејах. Пало ми на ум питање, шта би ја управо могао разговарати с бабом? Најпосле пуче баби обруч стрилења и она ме запита чистим лепим немачким језиком, куд путујем. То је питање најобичније код свију познанстава на путу, коју нададоше сапутници моји. Али и јесте красно друштво било. Предамном седи неколико гојазних Шваба, чини ми се, да су отуд из Инђије. Из разговора видех, да и они путују у Пешту, да као људи дигну мало новаца „на земљу.“ Чувах се добро, да се не одам, да им разумем језика, јер из искуства знам, да би ми на мах понудили, да им учиним ту услугу, да их проведем по Пешти. Само би ми то требало. За моји леђи седе опет њих тројица. Одевени су лепо. По рђавом нагласку, којим говораху мађарски језик видех, да су синови израиљеви, по кривим посевима познадох да су Жидови, а по понашању њиховом се уверих, да су то прави правцати Чивути. Мислећи, да им нико неће разумети разговора говораху слободно да кажем безобзирно. Један приповедаше о ватрама, које „случајно“ букнуше у неким чивутским дућанима у Темерину и Жабљу, други разговараше о јефтином кредиту, а трећи разлагаше своје назоре о берзи. Заиста за мене неког мајчиног филозофа занимљив разговор. „Случајне“ ватре ме се не тицаху, јер знам, да су они на које се сумња већ смештени иза

Погледах се већ и планина и њих ми нестаде испред очију, а сад пукла равница са својим засејаним пољима, да јој неможеш краја догледати. Кад ме већ и очи заболеше од силног гледања, окренух се натраг са прозора, да и опет гледам обријане, гојазне Швабе и слушам разговор мојих суседа Јевреја. Време ми беше дуго, друштво несносно, једва чеках да дођем до Суботице, да се мало разподим.

Дођосмо и у Суботицу. Влак ту стоји подуже, те тако ја пођох мало у гостијону, да се снабдем с дуваном и да се мало разподим. Но таман уђох у гостијону, кад видех ту г. дра Ђ. К. и г. П. В. из К. Чисто ми одлакну у срцу. Али ми не беше суђено, да се с њима дуго забављам. Док изменусмо неколико речи међу собом, кад „кондуктер“ јави, да је време полазу. Растадох се са поменутом господом — они путоваху другим влаком — поздрависмо се и ја се кренух даље.

Променуо сам „купе“, мислећи, да ћу у другом „купеју“ наћи мање и боље друштво него пре. И заиста нисам се преварио. Кад уђох у „купе“, видех да нас нема много. Моја

ЛЕТАР ПОПАДИЋ

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: ДР. БРАНКО МИХАЈЛОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: ЖИВКО ВУЛЕТИЋ.

БРОЈ 65. У НОВОМ САДУ У СРЕДУ 1. МАЈА 1891. ГОДИНА XXVI.

српске и румунске младине.

еријама походила је срп-
велике школе у Београ-
адину и братимила се с
сјајном дочеку читали
а. Појав овај тумачиће
. Има, ко ће у томе гле-
ски ентузијазам, који се
слама букне, па по том
е. Други опет, који су
ладинским покретима на
литичких јачих комеша-
, гледаће у том баука,
ном општем миру. Но
атрач у томе свему не ће
о но само добро. Омла-
зели их овако или она-
биту пажњу и пошту.
заражена себичњачким,
, и оно, што омладину
ава, није никада нешто
едостојно. А ако узмемо
мптом, који хоће да на-
рет у друштву, тим је
ији, што бурна сила и
силније искаче на по-

и, паметни државници
рета српске и румунске
ешто научити, и у ко-
бру народном, треба да
значајним манифеста-

ска и румунска влада,
се и за народ свој вући
ти отуда, — и друге су-
ри државници могли би
ити о овој појави, и раз-
, могли би до корисних
могли би отуд извести
су од одсудног знача-
е и румунске.

пример, зашто се тако
ретају омладина српска
рватска, или мађарска,
а ово питање одговор
и. Разуме се, да би тре-
пта измени и изравна.
дошло до оваких својских
ународних изјава.

вапут мора теже пасти,
а српска београдска о-
наћи братска и искрена

одзива ни код бугарске ни код хрватске омладине, којој је тако сродна.

Ништа зато. Ми опет поздрављамо побратимство српске и румунске омладине са младићским жаром и одушевљењем. Нека могућници политичари из тога снују и кују што им драго. Ми из тога само добро очекујемо, не само за народ српски и румунски, него и за све народе на Балкану.

Јер ако нам је жао, што не видимо искреног братства међу рођеном крви, зато нам не може бити жао, што се снује ново ил управо обнавља давнашње пријатељство са другим мање сродним племеном. Ми се овој појави тим више радујемо, што је то доказ, да племенска разноликост не мора бити повод и узрок непријатељевању и борби народа на смрт и живот, као што то, на жалост, многи јавно уче и придикују, на грдну штету појединих народа и на срамоту деветнајстог века.

Ми смо убеђени о томе, да, као што се братими омладина српска и румунска, тако се могу братимити и омладина српска и мађарска, или турска или арнаутска. Разуме се, ако је и у колико је стало тој браћи до правога братства, мира, слоге и љубави, које се све са омладине лако и на народ преноси и калами.

Знамо, да мудри државници не могу замислити себе тако наивнима, као што ми овде са нашим жељама изгледамо. — Но нека их. Нама није стало до премудрих ловаца, који само у мутној води лове. Нама је стало до тих патничких народа и добра њиховога, које се могу само у великој и јакој моралној заједници наћи, за коју омладина народна може да даде најбољи залог.

Зато дакле радујемо се, што видимо у српској и румунској омладини најбољи доказ и најјачи залог за зближење и моралну заједницу народну, ако и нису Срби исто племе са Румунима, нити су у заједници државној.

Пример овај треба да следе сви балкански и подунавски народи. Не само Србима и Романима, него свима тим народима потребна је велика и јака морална заједница и братство, да их сачува и закрили од многих беда и невоља, којих су се вековима напатили, и које их јоште чекају.

Дивно је коло, што је овај час поведе-

кредит ме се није ни нај-
је познат само наш ћачки
и бог зна колико, а како
руни појма, то се окренух
згледам Фрушку Гору, која
е (а некад се зар плавила).
због филоксере, која за ово
устоши грозднe винограде
ко уништи за дуго време-
на најважнији животни извор наших Сремаца.

Нагледах се већ и планина и њих ми нестаде испред очију, а сад пукла равница са својим засејаним пољима, да јој неможеш краја догледати. Кад ме већ и очи заболеше од силног гледања, окренух се натраг са прозора, да и опет гледам обријане, гојазне Швабе и слушам разговор мојих суседа Јевреја. Време ми беше дуго, друштво несносно, једва чеках да дођем до Суботице, да се мало разонодим.

Дођосмо и у Суботицу. Влак ту стоји подуже, те тако ја пођох мало у гостијону, да се снабдем с дуваном и да се мало разонодим. Но таман уђох у гостијону, кад видех ту г. дра Ђ. К. и г. П. В. из К. Чисто ми одлакну у срцу. Али ми не беше суђено, да се с њима дуго забављам. Док изменусмо неколико речи међу собом, кад „кондуктер“ јави, да је време полазу. Растадох се са поменутом господом — они путоваху другим влаком — поздрависмо се и ја се кренух даље.

Променуо сам „купе“, мислећи, да ћу у другом „купеју“ наћи мање и боље друштво него пре. И заиста нисам се преварио. Кад уђох у „купе“, видех да нас нема много. Моја маленкост, једна баба у плавом кофиру и једна лепа девојчица, плавих очију и лепе смеђе косе, коју је вешто умела да скрије под кокетан бео шеширић. Хм, помислих у себи, ово ми се друштво већ допада, т. ј. не допада ми се баш цело друштво, већ једна половина; е али која половина? Дед погодите! Држим, да неће бити тешко погодити. Нити ми се допала баба, ни бабин кофир, али за то ми беше замакла за очи она плавоока сапутница, и мене, који иначе нерадо правим познанства на путу, јер волем да сам миран, и нехотице повуче жеља, да се упознам са мојим сапутницама. У тој жељи посадих се према њима, запалих цигарету и почех премишљати. Али мисли моје беху, као и онај дим, који се у густим колутима вијаше у ваздуху, да се напослетку претворе у једно велико — ништа.

Међу тим нисам пропустио, да и даље онако испод ока посматрам моје друштво. Често би ми се погледи сусрели са погледима моје мале лепе сусетке. Она би у такој прилици спустила очи доле, а ја бих окренуо главу, мирно пуштао димове и даље и чинио се свему невешт. Ни лук јео ни лук мирисао. У један мах поче доња уста моје бабе дрхтати. Видим шта је. Засрбио је језик, разговарала би се. Чудно је код старих жена, да волу да разговарају. Кад приметих, шта хоће баба, мал се не насмејах. Пало ми на ум питање, шта би ја управо могао разговарати с бабом? Најпосле пуче баби обруч стрпљења и она ме запита чистим лепим немачким језиком, куд путујем. То је питање најобичније код свију познанстава на путу,

---

шту, зажелео се својих другова, пријатеља и
знанца, с којима проведох мал' те не годину
дана у лепом пријатељству и братској љубави.
А било осим тога још и неких других ствари,
које ми ваљаше довести у ред, с тога бејах у
последње време нујан и невесео.

Они, који су сваки дан самном и узаме питаху, шта ми је, али им се не хтедох исповедити. И већ почеше зуцати међу собом: „Мора бити да се наш јуноша заљубио!“ Допрли ми ти гласови до ушију, а ја мишљах у себи: „Боже ме сачувај согрешенија!“

Најпосле се ипак морадох издати. Уверили се људи, да мојој сети има нека друга тајна узрока, те ми помогоше да своју намеру извршим, да своју жељу испуним. Тако дође и велика субата и ја се милошћу божијом и вољом добрих људи спремих на пут да путујем у Пешту. Нисам човек, који верујем у предрасуде, али ми изгледаше, да нећу бити сретан на путу. Кад дођох до железнице и седох већ у „купе“, приметих, да сам заборавио дуван. А какав сам страстан дуванџија — у чему ми је најкомпетентнији сведок гђца С., која има скоро

Српска штампарија Аре Светозара Милетића у Н. Саду.

Прво поштовани пријатељу! Извештавајући Вас оним о раду и закључцима збора, обраћамо се на Вас учтивом молбом, да се Вашим приложом придружите ономе који раде, којима нису начела и рад Аре Светозара Милетића изражена фраза на језику и папиру, но који су увек готови, да и јеном потруде своје рече.

Исто тако Вас молимо, да у кругу Ваших и наших најмлађих пријатеља подаците на свршетак приложа, како би што јаче оштворили нашој јуношости, те тиме остварили образ и обичај народа.

Како је прва половина приложа за најмлађу годину 1890-91. штампана 1. октобра о. г., то Вас напоминто и поново упозорујемо на ту околност с молбом, да приложени новац до тога дана неизостављено пошљете на адресу одборског благајника г. Тоше Мартоношког у Новом Саду.

У другој нади, да се, обрадујући се на Вас, потписани одбор неће преварити у своме очекивању, јесмо

с искреним поздравом и одличним поштовањем

Ст. Милан Божески, потпредседник. — Стеван Јефтић, председник.

Тоша Мартоношки, благајник. — Лепа Јамјановић, перовођа.

Др. Торђе Красојевић. — Др. Ника Грујић.
Др. Александар пљем. Рокнић. — Др. Антоније Богдановић.
Пол-Стеван Стевановић. — Јован Грујичић-Бајорац.
Јован Торђевић. — Мита Торђевић.
Др. Миша Михајловић. — Лепа Веселиновић.
Јован Т. Чавић. — Ника Грујић.

Нови Сад, датум поштанског жига.

Врло поштовани пријатељу!

На Усековање 29. августа (10. септембра) о. г. одржан је у Новоме Саду збор виђенијих чланова Српске Радикалне Странке у цели, да договорно са власништвом „Заставе“ углави услове, под којима би странка примила у своје руке накладу и издавање листа.

И ако по књигама администрације чист приход листа износи 1500 фор. годишње, то је збор, достојно уважавајући рад дра Светозара Милетића по наш овострани народ српски, једногласно и с највећим одушевљењем прихватио понуду власништва „Заставе“ да Српска Радикална Странка прими накладу листа на себе уз паушалну годишњу своту од 3000 фор.

Уговор, који би се са власништвом листа склопити имао, гласио би на три године дана, рачунајући од 1. октобра 1890. до 30. септембра 1893. — Свота од 3000 фор. има се скупити из добровољних прилога партијских чланова, и то тако, да се обећани прилог, који по закључку збора не може износити мање од 10 фор. годишње, исплаћује у две полугодишње рате: 1. октобра и 1. априла сваке накладне године. По томе би прва рата прилога за накладну годину 1890-91. била платива 1. окт. о. г.

Скупљање прилога је отпочето одмах на збору код присутних чланова и показало је као резултат своту од преко 1700 фор. а. вр., а приложили су — уз обавезу плаћања на три године — по 100 фор.: Стеван Јефтић, др. Милан Божески, др. Миша Михајловић из Карловаца, др. Александар плем. Рокнић из Митровице, Васа Милутиновић, др. Ђорђе Красојевић и Пера Веселиновић из Карловаца, и Јован Т. Чавић; по 50 фор.: др. Риста Михајловић из Ст. Бечеја, Пера Дамјановић, Јован Ђорђевић, Ђока Ракић, Ника Грујић, Јован Вујашковић из Митровице, Јован Ђуричић-Бијорац из Руме, Илија Врбашки из Ђурђева, Јеврем Пивнички и Милутин Везилић из Сентомаша. Остали су дали мање прилоге.

Збор је ради скупљања даљих прилога, за тим примања листа у партијске руке, за склапање нужних уговора и руковођење администрације и уредништва листа на три године, изабрао потписани одбор.